

BULETIN INFORMATIV
AL CONGRESULUI AUTORITĂȚILOR LOCALE
DIN MOLDOVA // E-NEWSLETTER | August. Nr.6 (2024)

ACTIVITATEA COMISIEI PARITARE GUVERN-CALM PE CALE DE A FI REVITALIZATĂ!

Mecanismul de comunicarea/dialog instituționalizat și creșterea rolului APL în cadrul procesului de integrare în UE urmează a fi revăzut, eficientizat și consolidat!

Există progrese importante și apreciable, dar imperfecțiunea mecanismului de dialog instituționalizat, inactivitatea grupurilor de lucru sectoriale și lipsa de viziune/voință din partea unor actori de la nivel central reduce din efectul pozitiv al rezultatelor înregistrate și împiedică soluționarea operativă a problemelor APL!

Reprezentanți ai Congresului Autorităților Locale din Moldova (CALM) și ai Guvernului s-au întrunit în cadrul Comisiei paritare pentru descentralizare. Ședința a avut loc după o perioadă destul de lungă de timp și a fost prezidată de către prim-ministrul R. Moldova Dorin Recean și copreședinta Comisiei paritare, președinta CALM, primară de Selemet, Cimișlia, Tatiana Badan.

Prim-ministrul Dorin Recean a vorbit despre necesitatea unei coordonări mai bune a activităților Guvernului și CALM/APL, subliniind că procesul de descentralizare este o prioritate comună. De asemenea, în contextul revitalizării activității comisiei, premierul a încurajat CALM-ul, având calitatea de copreședinție, să preia inițiativa în organizarea ședințelor comisiei și formulare a agendei.

Președinta CALM, primară de Selemet, Cimișlia, Tatiana Badan, a menționat rezultatele pozitive înregistrate în rezultatul conlucrării dintre CALM și unele instituții centrale în domeniul salarizării, educației, urbanismului, asociațiilor de dezvoltare intercomunitară, politicii fiscale pentru anul 2025 etc. Totodată, Președinta CALM a subliniat imperfecțiunea mecanismului actual de comunicare și necesitatea fortificării activității Comisiei Paritare și a grupurilor de lucru sectoriale. „Am demonstrat că atunci când există dialog instituționalizat lucrurile se schimbă dar, cu părere de rău, doar câteva grupuri sectoriale sunt cu adevărat eficiente.”

[Vezi mai mult >>>](#)

INTEGRAREA EUROPEANĂ A LOCALITĂȚILOR NOASTRE – ÎNTRE DORINȚA OAMENILOR DE A TRĂI BINE ȘI NECESITATEA DE A INVESTI ÎN EDUCAȚIE ȘI INFRASTRUCTURĂ

În ce măsură sunt atractive satele noastre pentru diasporă și în ce măsură Europa i-a schimbat pe conaționali noștri, ce presupune această integrare europeană, ce fac primarii pentru a contribui la informarea corectă a cetățenilor și la dezvoltarea localităților, dar și despre rezultatele Comisiei paritare, formată din reprezentanți ai Guvernului și CALM-ului, aflăm în cadrul emisiunii „La Înălțime cu CALM”. Protagonistii ediției sunt primarul orașului Rezina, vicepreședinte al CALM, Simion Tatarov; președintele raionului Rezina, Teodor Cuculescu; primara satului Vadul lui Isac, Cahul, Alexandra Piscunov, primara de Păpăuți, Rezina, Stela Bulgac, primara satului Olișcani, raionul Șoldănești, Adela Șaptefrați și primarul comunei Dobrușa, Șoldănești, Victor Grosu.

[Emisiunea poate fi accesată aici >>>](#)

CALM DESPRE SATUL EUROPEAN 2024: „NUMAI PRIN FAPTE ȘI PROIECTE CONCRETE, REPARTIZATE OBIECTIV ȘI CORECT CONSTRUIM ȘI PROMOVĂM EUROPA AICI, LA NOI ACASĂ!”

Guvernul a prezentat lista proiectelor de dezvoltare locală care vor fi finanțate în cadrul Programului „Satul European” ediția 2024. În rezultatul evaluării au fost selectate pentru a fi implementate 612 proiecte din cele 749 depuse, bugetul total fiind de 2.5 miliarde de lei. Proiectele câștigătoare reprezintă localități din toate zonele R. Moldova, primarii fiind membri ai diferitor partide politice, inclusiv 15 din UTA Găgăuzia.

Prim-ministrul Dorin Recean a apreciat munca primarilor și a echipelor lor, menționând că de această dată proiectele au fost mult mai bune decât la edițiile anterioare. „Mai organizăm o rundă și vom fi pregătiți pentru absorbția fondurilor de preaderare”, a declarat premierul.

Ministrul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale Andrei Spînu a specificat că din cele 612 de proiecte câștigătoare, 223 vizează construcția a 1172 de km de rețele de apeduct; în 57 de sate vor fi construite 445 de km de rețea de iluminat stradal; 215 clădiri publice și de menire socială vor fi reconstruite sau reabilite, în 30 de sate vor construite 36 de parcuri fotovoltaice etc...

Președinta CALM, Tatiana Badan, a menționat că această noutate a adus mare bucurie în satele și orașele din Republica Moldova. „CALM de la bun început a atenționat autoritățile despre interesul sporit și numărul foarte mare de aplicații care vor fi depuse, solicitând o abordare cât mai obiectivă și incluzivă, astfel ca majoritatea APL care au aplicat să beneficieze de proiecte, indiferent de apartenența politică.

În același context, Viorel Furdui, Directorul executiv al CALM, a apreciat efortul Guvernului de a identifica soluții la o situație foarte dificilă, cu un număr atât de mare de proiecte (peste 80% din APL-uri) și de a găsi posibilitatea de a mări de patru ori fondul financiar disponibil inițial. „Autoritățile locale din nou au combătut mitul incapacității și au demonstrat încă o dată dorință, interes major pentru dezvoltare și capacitate de a scrie proiecte. La rândul său, Guvernul a răspuns adecvat acestei inițiative. De mai multe ori am atras atenția la faptul că atunci când vorbim despre integrarea europeană trebuie să venim cu fapte, iar cele 612 proiecte sunt o dovadă că Uniunea Europeană este calea corectă pe care a ales-o Republica Moldova, iar primarii fac tot posibilul pentru a schimba realitățile din satele și orașele noastre și de a le apropia de cele europene.”

[Vezi mai mult >>>](#)

PRIMARI LA PRIMUL MANDAT: „VREM SĂ TRĂIM ÎN PACE ȘI BUNĂSTARE, IAR INTEGRAREA EUROPEANĂ NE OFERĂ ACEASTĂ PERSPECTIVĂ!

În cadrul acestei ediții a emisiunii „La Înălțime cu CALM” vă invităm să cunoașteți patru primari la primul mandat. Ce i-a determinat să candideze pentru această funcție, ce își propun sau deja realizează pentru comunitățile lor, de ce susțin integrarea europeană a R. Moldova și cum e posibilă dezvoltarea satelor și orașelor noastre – abordăm aceste subiecte cu Stelian Manic, primarul orașului Codru, municipiul Chișinău; Liliana Barbu, primara satului Coteala, raionul Briceni; Iurie Talpă, primarul satului Ignăței, Rezina și Ruslan Groza, primarul satului Rogojeni, Șoldănești.

[Emisiunea poate fi accesată aici >>>](#)

ALEȘII LOCALI DIN RAIONUL RÎȘCANI ÎȘI CONSOLIDEAZĂ CAPACITĂȚILE ÎN CONTEXTUL INTEGRĂRII EUROPENE!

Despre atribuțiile de bază ale consiliului local, cum se formează un buget local, care este sursa veniturilor bugetelor locale, cum pot fi atrase resurse extrabugetare și care sunt alte modalități de a majora veniturile proprii ale autorităților publice locale – sunt doar câteva dintre subiectele abordate în cadrul seminarului de instruire organizat de Congresul Autorităților Publice Locale din Moldova (CALM) la 2 august curent, pentru primarii și consilierii locali la primul mandat din localitățile raionului Rîșcani.

Potrivit directorului executiv al CALM, Viorel Furdui, mai ales acum, când R. Moldova avansează pe calea integrării europene, autoritățile publice locale au nevoie de suport în consolidarea capacităților. „Indiferent dacă au sau nu experiență în domeniul administrației publice, credem că fiecare dintre participanții la seminarele organizate împreună cu partenerii noștri, PNUD Moldova și Guvernul Franței, vor descoperi sau redescoperi aspecte importante la care trebuie să atragă atenția în activitate. Ne bucură deschiderea colegilor noștri din APL și interesul manifestat pentru a dobândi noi cunoștințe”, a declarat directorul executiv al CALM.

[Vezi mai mult >>>](#)

ALEȘII LOCALI DIN BRICENI ȘI OCNIȚA SUNT INSTRUIȚI PENTRU A SPORI DEZVOLTAREA LOCALĂ!

Peste 100 de aleși locali la primul mandat (primari și consilieri) din raioanele Briceni și Ocnița au participat la seminare de instruire organizate la 8 și 9 august de către Congresul Autorităților Locale din Moldova (CALM).

Dezvoltarea locală și regională a fost una dintre temele abordate în cadrul seminarelor de instruire. Directorul executiv al CALM Viorel Furdui a vorbit despre contextul în care în anul 2006 a apărut în cadrul legal al R. Moldova conceptul de dezvoltare regională. Directorul executiv a explicat în ce măsură acest concept este conectat cu cel european, dar și care sunt posibilitățile primăriilor să aplice la proiecte de dezvoltare regională.

Expertul CALM Octavii Ivanov a vorbit despre rolul Agențiilor de Dezvoltare din R. Moldova și cerințele pe care trebuie să le respecte primarii atunci când își propun să aplice la ADR-uri. „Proiectele depuse trebuie obligatoriu să aibă impact regional, să conțină exemple de bune practici, să vizeze componente precum apa și canalizarea, drumurile etc. În afară de aceasta, aceste agenții au funcția de implementare și a proiectelor finanțate de partenerii externi.”

[Vezi mai mult >>>](#)

CONSULTĂRI ÎNTRE CALM ȘI MINISTERUL MEDIULUI PRIVIND SIMPLIFICAREA CERTIFICATELOR FITOSANITARE ȘI GESTIONAREA LACURILOR

Ministerul Mediului, de comun cu Agenției „Moldsilva”, Institutul de Cercetări și Amenajări Silvice și Agenția „Apele Moldovei” a organizat o ședință de consultări cu reprezentanții Congresului Autorităților Locale din Moldova (CALM).

În cadrul ședinței, a fost abordat subiectul cu privire la provocările întâmpinate de autoritățile publice locale în procesul de obținere a autorizației pentru tăierea vegetației silvice. O provocare majoră fiind timpul necesar pentru obținerea actului de cercetare fitosanitară a vegetației forestiere.

Astfel, Ministerul a venit cu o soluție prin care Agenția „Moldsilva” va instrui și certifica inginerii din cadrul Întreprinderilor Silvice pentru eliberarea actelor fitosanitare a arborilor. Ingerii vor elibera actele în zona de competență, micșorând considerabil timpul necesar pentru întreg procesul de obținere a autorizației. Un alt subiect abordat în cadrul ședinței, ține de gestionarea lacurilor, cât și inventarierea acestora.

Părțile au ajuns la un consens cu privire la necesitatea identificării unui mecanism clar pentru stabilirea drepturilor de proprietate asupra lacurilor între stat și autoritățile publice locale. Ministerul Mediului reiterează angajamentele cu privire la eficientizarea proceselor instituționale cât și dezvoltarea durabilă și protecția mediului în colaborare cu autoritățile locale.

PROIECTUL DE CONSTRUCȚIEI A STAȚIEI DE EPURARE SÎNGEREI VA FI FINALIZAT

Orașul Sîngerei va beneficia de o stație de epurare modernă, după ce proiectul de construcție început în anul 2014 va fi reluat și finalizat cu suportul Fondului de Mediu.

Noua stație de epurare va asigura un sistem funcțional și eficient de gestionare a apelor uzate, contribuind astfel la protecția mediului și la îmbunătățirea condițiilor de trai ale locuitorilor. Acesta este unul dintre cele mai importante proiecte de infrastructură din raion, esențial pentru asigurarea unui sistem de canalizare funcțional, care va deservi atât orașul Sîngerei, cât și localitățile învecinate.

[Vezi mai mult >>>](#)

MARIA MANOLI, PRIMARA SATULUI ZUBREȘTI, POVEȘTEȘTE CUM A IMPLEMENTAT PROIECTE DE INFRASTRUCTURĂ ÎN LOCALITATE

Maria Manoli este primara satului Zubrești din raionul Strășeni, care se află la al treilea său mandat consecutiv. A adus în localitatea sa spirit european, a încurajat activismul civic și a dezvoltat câteva proiecte de infrastructură și de agrement cu sprijinul finanțării europene. Datorită acestor schimbări palpabile, localitatea Zubrești devine un punct important pe harta Republicii Moldova, care tinde să se alinieze la standardele de viață ale Uniunii Europene.

Maria Manoli a participat, în perioada 5-6 iulie, la [scoala de vară](#) în domeniul integrării europene pentru a-și putea consolida cunoștințele despre acest proces important pentru întreaga țară. Ulterior, revenind acasă, să poată informa și localnicii despre beneficiile integrării europene. Mai mult decât atât, de-a lungul anilor, Zubreștiul a fost implicat în diverse proiecte de dezvoltare cu finanțare europeană, iar prin intermediul acestor investiții satul se schimbă la față pe zi ce trece. Am mers la Zubrești pentru a afla mai multe despre schimbările care au fost realizate cu sprijinul partenerilor de dezvoltare.

[Vezi mai mult >>>](#)

LOCURI DE JOACĂ MODERNIZATE ÎN SATUL PÎRÎTA, DUBĂSARI, PRIN PROGRAMUL NAȚIONAL „SATUL EUROPEAN”

Peste 170 de copii din satul Pîrîta, raionul Dubăsari, beneficiază acum de locuri de joacă bine amenajate, unde își pot petrece timpul în aer liber în siguranță și confort. Proiectul „Amenajarea și dotarea unui teren multifuncțional pentru educarea preșcolărilor în spiritul valorilor umane și al activităților motrice” din grădinița „Viorica” a fost realizat în cadrul Programului Național „Satul European”, ediția I.

Potrivit ONDRL, acesta a inclus construcția unui teren multifuncțional pe o suprafață de 240 de metri pătrați, precum și amenajarea a opt terenuri de joacă, pentru cele opt grupe de copii. Spațiile au tobogane, caruseluri, leagăne, mese, precum și alte elemente de joacă și sport. Potrivit directoarei grădiniței, Veronica Nagalisov, acum, joacă în aer liber a devenit pentru copiii care frecventează instituția preșcolară nu doar o activitate distractivă, ci și una sigură și reconfortantă.

[Vezi mai mult >>>](#)

APĂ POTABILĂ LA ROBINET PENTRU 2000 DE LOCUITORI DIN SATUL NOU, RAIONUL CIMIȘLIA

Rețeaua magistrală de canalizare din satul Bardar, raionul Ialoveni a fost extinsă datorită Programului Național „Satul European”, ediția I. Acum încă aproximativ 1200 de săteni, precum și patru instituții comunitare – Centrul de Sănătate, fosta clădire a școlii primare, stadionul și biserica, precum și opt agenți economici vor beneficia de servicii centralizate de canalizare.

Proiectul a inclus construcția a 5,14 km de rețele de canalizare gravitaționale. Lucrările de construcție au început la sfârșitul anului 2022 și s-au încheiat la 30 iunie 2024. Pentru realizarea proiectului, Guvernul Republicii Moldova a oferit aproximativ 4,2 milioane de lei, banii fiind alocați din Fondul Național pentru Dezvoltare Regională și Locală. Cu aproximativ 72 de mii de lei la acest proiect a contribuit administrația publică locală.

Primarul localității, Valeriu Rața, susține că acest proiect este unul foarte important pentru îmbunătățirea vieții locuitorilor din Bardar, mai ales că o bună parte dintre săteni până nu demult doar visau la astfel de servicii.

[Vezi mai mult >>>](#)

UN PARC FOTOVOLTAIC MODERN – CONSTRUIT ÎN SATUL CÎRNĂȚENI, RAIONUL CĂUȘENI

Încă un parc fotovoltaic modern a fost construit prin Programul Național „Satul European”. Centrala electrică se întinde pe un teren de 1,6 hectare în satul Cîrnățeni, raionul Căușeni, fiind amplasată într-o zonă pustiită a localității care, până nu demult, servea drept pășune. Proiectul a prevăzut instalarea a 660 de panouri fotovoltaice cu o capacitate totală de 300 de kilowați pe oră.

Potrivit primarului localității, Oleg Savca, ideea de a construi un parc fotovoltaic a apărut în anul 2022, în contextul crizei energetice cauzate de războiul dus de Federația Rusă în Ucraina. Primarul spune că a fost motivat și de faptul că zeci de gospodării din țară rămâneau fără electricitate atunci când infrastructura energetică a statului vecin era bombardată. Decizia de a aplica la Programul Național „Satul European” pentru a obține finanțare și a construi acest parc nu s-a lăsat așteptată.

[Vezi mai mult >>>](#)